

Nikdy jsem se nesetkal s tak otřesnými případy násilí dětí, říká Max Kašparů

18.01.2020

Dc. ThDr. PhDr. MUDr. et Dr. Jaroslav Maxmilián Kašparů

Nikdy jsem se nesetkal s tak otřesnými případy násilí dětí, říká Max Kašparů. Má za sebou 45 let praxe dětského psychiatra, ale dnešní společnost ho neustále překvapuje. A často i negativně. „Nikdy jsem se nesetkal s tak otřesnými případy násilí ze strany dětí jako v této době,“ říká Max Kašparů, držitel největšího počtu vysokoškolských titulů v České republice.

Začali jsme nový rok, vánoční smířlivost vyvanula, vše opět vklouzlo do starých kolejí. Jaký jev ve společnosti vás nejvíce zaujal na přelomu těchto let, který řadíte k těm nejdůležitějším?

„Samozřejmě pokračující rozpad hodnot, jakými jsou slušnost nebo stud za zlé jednání. A také rozdělená a stále více rozdělovaná společnost,“ říká psychiatr a teolog Max Kašparů.

Kdo a co společnost rozděluje?

Takzvaných rozdělovačů je více, ale důležití jsou dva. Jednak je to ona stará známá rozdělovací příčina – ekonomické rozdíly. Na jedné straně velmi bohaté a pořád bohatší skupiny lidí a na straně druhé chudé a chudnoucí jiné skupiny. Je to patrné už ve školách,

šikana nemajetných není nijakou výjimkou. A víme z minulosti, že kdykoli se tyto dvě skupiny dostaly do konfliktu, nikdy to neskončilo dobře. Potom je tady ale ještě horší, plíživější, a tím pádem nebezpečnější rozdělování. Je záměrné, umělé a velmi promyšlené. Často se ho dopouštějí politici, ale k hlavním jeho strůjčům patří samozvaní intelektuálové.

Jak se to jejich rozdělování konkrétně projevuje?

Předně dělí lidi na chytré – k těm počítají sami sebe a všechny, kdo mají stejné či podobné politické, světonázorové a ideologické názory – a na ty ostatní, hloupé. Rozdělují tak už podle bydliště. Na nás, kdo žijeme na venkově a volíme jiné strany než oni, se dívají jako na méněcenné a podřadné lidi. Objevily se už i názory, že by každý občan měl mít právo volit. Mělo by to být prý dovoleno jen tomu, kdo má určité vzdělání, a dříve patřilo mezi intelektuály. Oni se pasují do role jakýchsi pionýrů nového života, nového životního stylu a považují se za majitele pravdy. Přičemž jsou to obyčejní novodobí kádrováci. Nálepkují těmi nejhoršími nálepkami každého, kdo si myslí něco jiného než oni a ohzlostí rádi sahají až k extrémním nálepkám. Třeba člověka, který se prohlásí za vlastence, označí jako extremistu, xenofoba, nacistu... a zdá se, že si už nejenže neuvědomují svou agresivitu, ale především asi ani netuší, jak právě oni ze všech nejvíce rozdělují společnost a sívají do ní nesvár, spory a nenávisť. Mnohem více než všichni ti, které označují těmi samými extrémními nálepkami.

Z čeho to pramení? Je to pohrdání s nimi, nebo se dívají na svět jinak?

Vychází to z pýchy. Křesťanství učí, že nejtěžší ze všech hříchů je pýcha. Z pýchy vycházejí všechny ostatní hříchy. Výchyn zlo vychází z pýchy. A tohle je pýcha na svůj domnělý intelekt.

Teď mě napadá, proč se s doktoráty a jednou profesurou se nepokládáte za intelektuála?

Chraň mě tihle Bůh, abych se považoval za intelektuála. Jsem vesnický člověk, žiji mezi lidmi, kteří mají své obyčejné starosti a někdy velké starosti, a nemám čas filozofovat o takových věcech, kvůli kterým intelektuálové nálepkují své spoluobčany. Vadí mi na nich třeba i to, že se sice pokládají za intelektuály, ale přitom s vámi nesoupeří myšlenkově, kdepak. Své názory prohlásí rovnou za jedinou pravdu, ostatní názory označí za dezinformace nebo fake news, oponenty zesměšní. Nastaví pravidla tzv. korektnosti. Explicitně sice nepopírají svobodu slova, ale implicitně propagují náhubek politické korektnosti. Opravdu silně mi připomínají ony komunistické kádrováky.

Učitelé jako živý terč. Děti jsou agresivnější, školy hlásí urážky i násilí. To je smutné, třicet let po listopadu '89...

Samozřejmě. Je to také jeden z důsledků rozpadu hodnot, které držely společnost pohromadě stovky, některé i tisíce let. Nic například už není ostuda, jakýkoli stud se z lidí úplně vytratil. Všechno je relativní. Na jedné straně stále více zákonů a novelizace už novelizovaných zákonů, že se v té houštině paragrafů nevyznají pomalu ani právníci, na straně druhé nepochopitelná benevolence až bezhraničnost ve výchově dětí. Ty proměny, do kterých se dostáváme, jsou silně vidět právě na dětech. Víte, kdybych pracoval v oblasti dětské psychiatrie půl roku nebo rok, tak bych se neodvážil srovnání, které teď udělám. Ale

mám za sebou 45 let praxe, skoro půl století v ordinaci dětského psychiatra. Víím, že děti byly vždy zlobivé, moji spolužáci zlobili, já jsem zlobil, skoro každé dítě někdy zlobí. Ale bylo to takové obyčejné, klukovské zlobení. Dnes se ovšem více a více setkávám s případy, které už nejsou zdaleka obyčejným zlobením, ale agresí, která někdy bere dech. Na obhajobu takového jednání máme ovšem vymyšlenou mantru, které se říká ADHD.

Například?

Třeba nedávno jsem dostal na stůl případ, kdy dcera na základní škole řekla tátovi: „Hele, chci abys mi koupil to a to.“ Táta jí odpověděl, že jí to nekoupí – jednoduše proto, že na to nemá peníze. A dcera na něj vyrukovala: „Tak já půjdu na školku a řeknu, že jsi mě pohlavně zneužíval. To si piš, dají za pravdu mně a ne tobě. A i kdyby se někdy zjistilo, že to nebyla pravda, tak tu ostudu už z tebe nikdo nikdy nesune.“ To je něco děsivého. Nikdy jsem se nesetkal s tak otřesnými případy agrese dětí jako v tomto případě, ale i s tím, jak mladí nakládají někdy se starými lidmi. Jako by se z mnoha let manželství vytrácela láska, jako by byly zapomenuty pojmy a ctnosti jako čest, nobles, elegance, ušlechtilost, rytířství – a pravdivost. Zlo se vždy opírá o lež.

Vzpomínám si, jak jsem šel před třiceti lety v listopadových dnech do Chrámu svatého Víta, kde měl kázání staříčkový pan kardinál František Tomášek. Celá Praha byla polepená papíry, plakáty, nikde na nich nechyběla slova o svobodě. A pan kardinál svobodu ve svém projevu zmínil snad jen jednou, až mě napadlo: „Proč ten starý, dobrý muž nemluví více o té svobodě?“ A pak mi to došlo. To, co pan kardinál Tomášek v onom kázání stále opakoval, bylo slovo – pravda. Protože to byl moudrý muž, věděl, že svoboda bez pravdy není možná. A my dnes žijeme ve lži, sprostí, v poklpení lhaním a došli jsme už tak daleko, že občas nalháváme i sami sobě.

Děti se to asi nemůžeme naučit nikde jinde než od rodičů...Jistě. Řešil jsem třeba případ žáka osmé třídy, který fyzicky napadl učitelku. Jeho otec ho obhajoval s tím, že syn to údajně udělal proto, že nesouhlasil s názorem, který paní učitelka vyslovila. A synek na to má prý právo, protože teprve hledá formu vyjádření svých názorů. To, že ten žák nenapadl názor paní učitelky, ale rovnou ji, je pro dnešní dobu vlastně zcela typické. To je ostatně také jeden ze zvyků lidí, kteří rozdělují společnost, jak jsme o tom hovořili před chvílí. Rostoucí agresivitu potvrzují i statistiky, nejen útoky dětí na učitele, ale také rodičů vůči učitelům. Na konci loňského roku byl zveřejněn průzkum, podle kterého se skoro v osmi procentech mateřských škol objevila agresivita žáka vůči učiteli

Čím to je? Co děláme špatně? Už v mateřských školách?

To je hrozné číslo. A trápí mě to hodně, protože děti mám moc rád. Použil bych tady takový přírůbek k rybníku, leč vypovídá podle mě o podstatě problému. Představte si rybník, ve kterém je stále více nemocných ryb, některé už umírají. Majitel zavolá odborníka, ten ryby zkoumá, pitvá, bádá a pak mu poradí, aby do rybníka nasypal deset pytlů nějaké chemikálie. Majitel to udělá, ale stav ryb se pořád zhoršuje. Zavolá tedy jiného experta a ten opět zkoumá ryby a pak poradí nasypat do rybníka jinou chemikálii. Ani ta ale nepomůže. Všimne si toho starý sedlák, zajde za majitelem a řekne mu: „Nic do toho rybníka nesypete. Vypusťte špinavou vodu, vybagrujte bahno a hlavně, vyházejte všechno to smetí, ten odpad, který do

rybníka nepatří. Pak napustíte čistou vodu a ryby budou v pořádku.“No a my jsme v podobné situaci. Stále zkoumáme děti, zjišťujeme, že jsou agresivnější, že se mění tak nebo onak. Děláme statistiky, výzkumy pedagogické, psychologické, sociologické. Ale to prostředí, ve kterém děti žijí, tu vodu, která je otrávená kdejakým ideologickým odpadem, tu nezkoumáme vůbec. Jenže to je to nejdůležitější. Vždyť už mezi rodiči navzájem je spousta agresivity. Slušnost je pokládána za hloupou slabost. Pýcha roste až do nebes a říká se tomu zdravé sebevědomí. Společnost je agresivní, televize, počítačové hry – agresivita je všude. Ta se projevuje často ve formě šikany. Navíc do škol pronikají drogy. A k tomu rodiče, z nichž někteří hájí svá dítka doslova za každou cenu a vůbec netuší, jak jim tím škodí. Mnohdy nemají ani ochotu naslouchat, protože jejich René je prostě dokonale a jenom hloupý, ale škola ho špatně učí, on nezlobí, ale jsou na něj uplatňovány nekalitativní výchovné metody. Učitel je pod tlakem agresivních dětí, kterých se už bojím, má strach, je někdy i napomenout, je pod tlakem rodičů, ředitele i svých kolegů. Čili ze čtyř stran je pod tlakem.

A co slyšíme jako řešení?

„Problémy budeme dále monitorovat a v krátkém časovém horizontu přijmeme účinná opatření.“ Nebo že problémy ve školství se budou řešit zvýšením platů učitelů. Rozhodně jsem pro to, aby učitelé měli vysoké platy. Ale prosím vás, to nijak nezmění naše děti. Ano, kantorům zvednu plat o deset tisíc, ale děti budou agresivní a zlé nadále. To je však náš ustálený zvyk – na morální díry dáváme tučňácké záplaty, v tomto případě finanční záplatu.

Co s tím? Tak, jak to popisujete, to vidím trochu beznadějně.

Pokud to vidíte jen trochu beznadějně, pak vám závidím. Já to vidím hodně beznadějně.

Proč?

K tomu, aby se začala atmosféra a vůbec život ve společnosti měnit k lepšímu, aby se vyčistila olověná voda ve špinavém rybníku, by mohly vést dvě cesty. Jedné ale nevěřím a druhé se velmi obávám.

Které nevěříte?

Muselo by se od základu změnit v tom našem rybníce příliš mnoho věcí. A tomu nevěřím, že toho bude někdo schopen, ač by byl i ochoten. Pořád se mluví o tom, že změnu přinesou nové paragrafy a nějaké finanční balíčky. Ale jak říkal jeden anglický politik – čím více je zákonů, tím menší je úcta k právu. Dále můžeme pozorovat negativní jevy ve společnosti, která ztratila cit pro vnímání přirozených věcí a bezostyšně za normu vydává už kdejakou zvrácenost. To destruuje mezilidské vztahy, šíří se jak napětí, tak bezradnost a chaos. Ztratili jsme vertikálu. Pojmy jako čisté svědomí nebo zdravý selský rozum už nejsou v našem slovníku. Je to vidět třeba z toho, jak na každou oblast života už musíme mít nějakou odbornou poradnu. A dále drogy, nové a nové ideologie, které se vůbec neskrývají s tím, že chtějí znovu ovládat společnost. To všechno je jen zlomek toho, co nás zatěžuje. A nevěřím, že to někdo změní.

Takže to vypadá na tu druhou cestu, které se obáváte. Ta je jaká?

Jednoduše kolaps společnosti. Očistný kolaps, který nás přinutí se zase vrátit k lidské přirozenosti, být normální a zbavit se iluzí. Aspoň těch nejhorších. Ne proto, že bychom po kolapsu byli chytřejší, ale proto, že nám nic jiného nezbude, pokud budeme chtít přežít. Najít k oné horizontále také vertikálu. Jenže, aby nás to vrátilo zpět k naší přirozenosti a zbavilo iluzí – aspoň většiny těch nejhorších – pak by to musel být pořádně tvrdý, bolestný kolaps. Proto se ho obávám.

Doc. ThDr. PhDr. MUDr. et Dr. Jaroslav Maxmilián Kašparů M.D., Ph.D., m. prof. je vysokoškolský pedagog, psychiatr, pedopsychiatr, soudní expert, filolog, řeckokatolický duchovní, spisovatel a esperantista. Je držitel největšího počtu vysokoškolských titulů v České republice. Jméno Maxmilián mu bylo uděleno v roce 1984 opatem Želivského kláštera Bohumilem Vítem Tajovským při tajném vstupu do sekulárního řádu želivských premonstrátů. Získal je po polském světci s. Maxmiliánovi Kolbem. Je externím spolupracovníkem Českého rozhlasu a členem Rady České televize.

Zdroj:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/max-kasparu-nasili-deti.A200117_195549_domaci_max_kasparu_nasili_deti#utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=zpravodaj&utm_content=ma